

Pētnieki uzskata, ka Somija ievērojami atpaliek no klimata neitralitātes mērķa.

Saskaņā ar Somijas Dabas resursu institūta (Luke) datiem, Somijas daudzkārt uzsvērtais mērķis līdz 2035. gadam kļūt oglekļa ziņā neitrālai valstij krietni vien atpaliek no sasniedzamā.

Institūts Luke savā jaunākajā klimata plāna novērtējumā par zemes izmantošanas nozari norādīja, ka mērķis kļūst aizvien nesasniedzamāks galvenokārt tāpēc, ka nesen veiktie un plānotie mežizstrādes apjomi kavē mežu spēju piesaistīt oglekļa dioksīdu no atmosfēras.

Tās aprēķini liecina, ka zemes izmantošanas sektors varētu būt būtisks emisiju avots līdz pat 2035. gadam. Emisijas varētu palielināties, bet mežu oglekļa piesaiste faktiski saglabāsies pašreizējā līmenī, jo mežizstrādes apjoms Somijā ir liels. Pieprasījumu pēc koksnes vairs nav iespējams aizvietot arī ar importu no Krievijas sankciju dēļ.

Pētnieki no Luke aprēķinājuši, ka mežu piesaistītais oglekļa dioksīda daudzums varētu būt tikai piektā daļa no tā, kas būtu nepieciešams, lai sasniegtu oglekļa neitralitātes mērķi un saistības, kas noteiktas saskaņā ar Klimata aktu. Savukārt centieni ierobežot emisijas no lauksaimniecībā izmantojamās zemes, domājams, nespēs radīt vajadzīgo pozitīvo pavērsienu kopējā mērķa bilanci.

"Ir pilnīgi skaidrs, ka klimata mērķi nav iespējams sasniegt, jo zemes izmantošanas sektoram ir jābūt ievērojamai oglekļa piesaistītājsistēmai. Lielāko daļu izmaiņu rada koksnes pieprasījuma pieaugums, bet pārējo - precizētās, lielākās emisijas no kūdrājiem," tā situāciju 22.februārī Somijas raidstacijai YLE komentēja Juha Mikola, - institūta Luke pētniecības direktors.

Aplēses ir pirmais mēģinājums novērtēt iepriekšējās valdības noteikto pasākumu ietekmi uz lauksaimniecību un meža oglekļa piesaisti. Somijas parlaments oglekļa neitralitātes principu 2022. gadā iekļāva Klimata likumā. Ceļā uz šo mērķi ir noteikts, ka oglekļa piesaistītājiem 2035. gadā jāabsorbē vairāk nekā 20 miljoni tonnu, piemēram, fosilo un lauksaimniecības emisiju. Tas arī paredz, ka visas klimata emisijas ir

jāsamazina vismaz uz pusi salīdzinājumā ar pašreizējo līmeni. Šis mērķis ir ļoti sarežģīts, jo īpaši transporta nozarē.

Radio YLE norādīja, ka 10 miljonu tonnu deficīts saglabāsies zemes izmantošanas nozarē pat tad, ja transporta emisijas tiks pilnībā novērstas.

"Šī ir nopietna un sarežģīta situācija. Ir pietiekami daudz pētījumu datu un datu trūkumam nevajadzētu mūs atturēt no pareizo lēmumu pieņemšanas," sabiedriskajai raidorganizācijai uzsvēra Luke pētniecības profesore Raisa Mäkipää.

Gan Somija, gan Eiropas Savienība savu oglekļa piesaistes politiku ir balstījušas uz pieņēmumu, ka koksni izmantojošo nozaru emisijas var tikt piesaistītas koksnes produktos vai augošos mežos. Saskaņā ar 2021. gada datiem Somijai, Vācijai un Polijai ir jāpieliek lielākās pūles, lai sasniegtu Eiropas Savienības 2030. gadam pieņemtos oglekļa piesaistes mērķus. Saskaņā ar 2022. gada datiem Somijā šis mērķis ir vēl vairāk attālinājies no sasniedzamā.

"Ja jūs sāktu uzraudzīt koksni izmantojošo nozaru un enerģijas ražošanas radītās emisijas, tas radītu stimulu oglekļa dioksīda uztveršanai. Tas nozīmē, ka varētu izvairīties no maksas par emisijām," prognozēja R.Mäkipää.

Līdztekus meža nozarei nozīmīgs emisiju avots zemes izmantošanas sektorā ir arī kūdrāji.

Lūkas pētniecības profesore Kristiina Longa (Kristiina Lång) sabiedriskajai raidorganizācijai sacīja, ka emisijas varētu samazināt, pārveidojot kūdrājus par tā sauktajiem klimatiskajiem mitrzemēm. Tas ir vienīgais pasākums lauksaimniecības nozarē, kam sākotnēji bija paredzēts finansējums. K.Longa piebilda, ka dažu desmitu tūkstošu hektāru kūdrāju izņemšana no izmantošanas lauksaimniecības sektorā ievērojami samazinātu emisijas neapdraudot pārtikas ražošanu. "Tas ir izmaksu ziņā visefektīvākais pasākums," uzsvēra profesore K.Longa.

Lai gan premjerministra Petteri Orpo (NCP) valdība savā rīcības plānā atsaucas uz oglekļa piesaistes stiprināšanu, tā ir paziņojusi, ka, neraugoties uz apstākļu maiņu, tuvākajos gados neatjaunos klimata plānu zemes izmantošanas sektoram. Ņemot vērā pieaugošās bažas par

oglekļa piesaistes situāciju, vairākas ieinteresētās personas ir aicinājušas valdību aktualizēt šo plānu. Piemēram, Somijas Ekonomikas politikas padome ir aicinājusi veikt plāna atjaunošanu. Padome pamatojās uz to, ka nespēja atjaunot oglekļa piesaisti varētu radīt izmaksu spiedienu un negatīvi ietekmēt nodokļu maksātājus.

Somijas Klimata pārmaiņu ekspertu grupa ir aplēsusi, ka lielāks emisiju samazinājums enerģētikas nozarē varētu radīt vajadzību pēc tādas neto piesaistes, kas ir nedaudz zemāka par 20 miljoniem tonnu oglekļa dioksīda ekvivalenta.

Institūts Luke 22.februārī informēja par to, ka pirms dažiem gadiem noteiktie pasākumi, lai samazinātu emisijas un stiprinātu oglekļa piesaistes, būtu solis pareizajā virzienā. Somijas valdība, tomēr, jau ir atteikusies no ierosinātajiem pasākumiem mežu atjaunošanai un paludikultūrai kūdrājos. Valdība ir arī novilcinājusi likumprojektu par zemes izmantošanas maksas ieviešanu, kas bija paredzēta, lai novērstu atmežošanu.

Avots: Helsinki Times